

IRUÑEKO MUGIMENDU FEMINISTA

Jaiak plazeretik borrokatuz

2016ko Sanferminetan bost gizona kok emakume bat taldean bortxatu zutenetik, hedabideek tarte zabala eskaini diete 'La Manada' izenez bataiatu duten kasuaren nondik norakoei. Beste behin, informazio kantitatea eta kalitatea ez dira eskutik joan ordea, eta kasuari egindako jarraipena desagokizat jo dute askok, Iruñeko mugimendu feministak eta herri mugimenduak adibidez.

Amaia Lekunberri Ansola

@amaialekunberri

Urtetan eraso sexistarik gabeko jai parakideen aldeko lanketan murgilduta dauden eragileak izanik, zeharo kalte-tetu ditu talde bortxaketari buruz hedabideek egindako trataerak. Uztailaren 3an emandako prentsaurrekoan adierazitakoaren arabera, badirudi eraso sexisten kontrako urtetako lanketa 2016an hasi zela. "Titularretatik harago", hamarkadak daramatzatela lanean azpimarratu dute.

Orain bi urtetik gauza berbera errepikatzen dihardute: kasu bakarrean arreta jartzeak gainerako erasoak ikusezin bilakatzen dituela eta garrantzia kentzen diela, alegia. 'La Manada' kasuan hainbeste arreta jartzeak erasoak "salbuespeneko zerbait bezala hautematea" dakarrela uste du Bilgune Feministako kide den Amaia Zufiak. Eta F.A.R.R.U.K.A.S. kolektiboak gehitu du "indarkeria matxistaren dimentsio estrukturala, sakonekoa eta sistematikoa ezkutatu" egiten dutela kasu mediatikoei. Zufiaren ustetan "morboan" zentratutako trataera eman zaio gaiari, eta iruditzen zaio askotan zaila dela zehaztea medioak erasoaren aurkako jarrera izaten ari diren ala erasotzaileei ideiak

ematen. Orain bi urteko bortxaketarekin antzekotasunak dituzten kasu gehiago ematen ari badira, medioek egin duten trataera ez arduratsuagatik dela uste du.

Harrabotsa eragin duen azken kasu honek badu aitzindaririk, 2008an Nagore Laffageren erailketak Iruñeko jaietan egiten dituzten sexu erasoaren gainean alerta piztu baitzuen. Kasu mediatikoenak izan diren bi horien artean, sexu erasoaren gaineko problematika nabarmendu duten beste gertakari batzuk ere izan dira, adibidez bularrak bistan ziztuzten emakumezkoek gizona ukituak nola egiten zizkieten agerian uzten zituzten 2013ko txupinazoko argazkiek eragindako zeresana. Nafarroako Unibertsitate Publikoak kaleratu berri duen ikerketa baten arabera, ordea, Sanferminetan ez dituzte gainontzeko festetan baino eraso sexista gehiago egiten. Hori bai, salaketa gehiago jartzen dira.

Beldurraren diskurtsoa

Egun, Sanferminak nagusiki bi ikuspegiatik ikusten direla iruditzen zaio Zufiari. Alde batetik, esango luke jende askok aitortu duela urtetan feminismoak egindako lana eta Iruñea gaiarekiko hiri

sentsibilizatu gisa ikusten duela. Baina beste alde batetik, "beldurraren diskurtsoa" hedatu dela dio, jaien gainean eratu den irudi basatiak lagunduta. "Nik ez dut ukatuko puntu basati bat daukanik, baina beste jai guztiek bezala, jai guztietan ematen baitira zoritxarrez eraso sexistak", dio ikerketak azaleratutakoa berretsiaz.

Ikerketak agerian utzitako datuak ulertzeko hainbat gako egon daitezke bere ustetan. Aurreko gobernuak bultzatu izan duen "desfasean oinarritutako" jai ereduak eraso kopuruaren aragotzean lagundu ahal izan zuela deritzo, baina kontrara, erasoaren kontrako lanketaren baitan egindako sentsibilizazio lanak bere fruituak eman dituelakoan da. Hala deritzote mugimendu feministak eta herri mugimenduak ere, Iruñeko jendarteak eraso sexisten aurrean eman ohi duen erantzuna "paregabea" eta "etengabeko lan baten emaitza" bezala hautematen baitute.

Aipatutako beldurraren diskurtsoak izan du zabalpena hala ere, eta honen adierazgarri Sanferminen aurreko asteetan zabaldutako iniziatibetako bat, zeinak emakumezkoek dei egiten zien

Iruñeko jaiei boikota egiteko. Boikot deialdi hau eta txupinazo egunean zuri-gorritz jantzi ordez beltzez janzteko aldarria egiten zuen ekimena eztabaidarik, kontsentsurik eta helburu argirik gabe egin direla jakinarazi dute mugimendu feministak eta herri mugimenduak, eta “Iruñeko hainbat kolektiboren lana baldintzatu eta ahultzen duten kanpoko esku-hartze bezala” identifikatu dituzte.

Autodefentsaren aldarria

Kanpotik egindako deialdiek talka egiten dute Iruñean eraso sexisten kontra lanean dihardutenen lanketarekin eta autodefentsa feministaren aldeko aldarri irmoarekin. Batetik, mugimendu feministak apustu irmoa egiten duela emakumeak etxean edo jai eremutik kanpo geratu ordez, plazak hartu eta jaietan dagokien tokia okupatzearen alde. Bestetik, beltzez janzteko egun propioa badaukatelako: uztailearen 4a, indarkeria matxistak eta sistema heteropatriarkala jo-puntu jarritz, F.A.R.R.U.K.A.S. kolektibo feministak deitzen duen manifestazioak gaua eta kaleak hartzen dituen eguna.

Jaien ataritan, garbi helarazten dute mezua manifestaldiarekin: emakume* bati eraso egin ezkerro, denok erantzungo dugu. “Badakigu eraso matxista gehienak eremu pribatu eta intimoetan ematen direla (...) baina guk kalea okupatzen dugunean pairatzen ditugun erasoak ikusaraztea erabaki dugu”, azaldu du kolektiboak. “Emakume gisa gizarteratuak izan garenoi eremu pribatua egokitu zaigu, eta eremu publikoaren erabilera egiten dugunean, “zigortuak” izaten gara maiz” diote, jaietan ematen diren eraso sexistek jarraitzen duten logika seinalatuz. Hala bada, erasoen aurrean biktimaren irudiarekin hautsi eta “emakume* aktibo, ahaldundu eta borrokalariari” bide ematearen alde daude. Amorrua erakutsiz, zarata ateraz, beltzez jantzita eta kolektibotasuna adierazten duen buruberokia soinean hartzen dituzte kaleak. Helarazten duten mezuak “nor bait deseroso sentiarazten badu, hausnartu dezala zergatik”, diote.

Autodefentsa feministaren aldarrikapena jaien gozamenarekin guztiz bateragarria dela uste du mugimendu feministak. Jaiek guztionak izan behar dutela defendatzen dute, baina patriar-

» Sanferminetan ez dituzte gainontzeko festetan baino eraso sexista gehiago egiten. Hori bai, salaketa gehiago jartzen dira

» Autodefentsa feministaren aldarrikapena jaien gozamenarekin guztiz bateragarria dela uste du mugimendu feministak

Uztailearen 4ko gaueko manifestaldian egindako amaiera ekitaldia.

EKINKLIK

katuaren egiturazko indarkeriak jaietan ere islatzen direnez, zilegi iruditzen zaie horiei edozein eratan erantzutea. Hala ere, oraindino “autodefentsa feminista legitimotzat hartzeko erresistentzia ugari” daudela azpimarratu du F.A.R.R.U.K.A.S kolektiboak. Emakume batek, bere buruaren defentsan bada ere indarra erabiliz gero, gizarteak epaitu eta zigortu egiten duela diote. Azaldu dutenez, emakume batek indarra darabilenean ahul eta pasibo izatera derrihortzen duen genero-araua hausten du, eta “horrek sistemaren egitura kolokan jartzen du”. Hala bada, beraien helburua “sistema kapitalista, kolonialista eta heteropatriarkala etengabe zirikatzea eta izorratzea” da.

Zirikatzaile eta indarkeria sexistaren aurkako lanketan berretsita eta antolatuta, badirudi bonbardaketa mediatikoei eta kanpoko esku-hartzeek eragindako kalteak indargetzen asmatu duela Iruñeko mugimendu feministak. Iraultzaile egiten dituena kolektiboki eratu duten elkartasun eta zaintza sarea dela zin egiten du F.A.R.R.U.K.A.S kolektiboak. “Elkarrarekin askoz indartsuago gara” azpimarratu dute, eta nabarmena da. ■